

Entra a l'església gòtica de Granollers

CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ

JAUME DANTÍ, CARME BARBANY, CINTA CANTARELL, JORDI PARDO I FRANCESC RUIZ

Edita: Museu de Granollers, Granollers, 1998

Ressenya

Imma Buxadera i Catot
Professora d'història de l'art
de l'IES Antoni Cumella de Granollers

Entra a l'església gòtica de Granollers és el catàleg que acompanya l'exposició que, sota el mateix nom, s'ha presentat al Museu de Granollers del 23 de desembre de 1997 al 12 d'abril de 1998 comissariada per Jaume Dantí. Aquesta exposició mostra, tant des d'un punt de vista artístic com també social i històric, com fou l'església de la ciutat abans de la seva destrucció durant la Guerra Civil. Així mateix, emmarca la seva evolució en la història de Granollers al llarg del temps per tal de comprendre millor una part d'aquesta història i alhora contribuir a la valoració del que és o fou una part del patrimoni històric de la ciutat.

El catàleg s'organitza en dues parts netament diferenciades, igual que ho féu l'exposició homònima.

En una primera part i sota el títol "L'església dins de la vila", els autors fan una aproximació a l'evolució demogràfica, econòmica, social, política i urbanística de Granollers des de les primeres troballes neolítiques fins a la darrera Guerra Civil en els anys trenta d'aquest segle. És un breu repàs de la història de la ciutat on es va bastir l'església de Sant Esteve, la qual cosa permet situar aquesta construcció en el seu context.

El gruix, però, del catàleg el forma l'estudi entorn de l'església gòtica de Sant Esteve mitjançant les restes, les peces artístiques conservades i els documents, tant escrits com il·lustrats, que s'han conservat sobre l'antiga església gòtica de Granollers abans d'ésser destruïda l'any 1936; d'altra banda, no oblida la memòria recent d'aquells granollerins que encara recorden com era la parròquia de Sant Esteve abans de l'incendi i la seva reconstrucció posterior. Després d'una introducció sobre les característiques de l'estil gòtic i el seu significat en la baixa edat mitjana, el text fa una descripció arquitectònica de com era l'edi-fici, n'assenyala l'evolució en el temps i acaba amb una mostra de peces conservades de l'antiga església agrupa-

des segons es tracti d'obres escultòriques, pictòriques o d'arts menors.

Malgrat la dificultat que representa el fet que l'arxiu parroquial desaparegués en gran part a les flames de l'incendi del 1936, els autors del text han reconstruït la història de l'església i la seva evolució arquitectònica des de la primera notícia que es coneix de l'existència d'un temple dedicat a Sant Esteve en un document del segle X fins al juliol de 1936, en què l'edifici fou destruït.

L'estudi de l'edifici es completa amb l'anàlisi d'algunes de les peces escultòriques conservades, la majoria de les quals són al Museu de Granollers. S'agrupen en gàrgoles, mènsules i capitells, que es descriuen de manera acurada en el seu aspecte iconogràfic.

Més interessant és l'inventari de les manifestacions plàstiques que, sota la forma de retaules o altars, ompliren l'església al llarg de la seva història. Algunes d'aquelles obres han arribat als nostres dies gràcies al fet que l'any 1917 la parròquia va vendre una part d'aquestes peces a la Junta de Museus de Barcelona, per la qual cosa es van salvar de la crema. Aquest és el cas del retaule de sant Esteve dels Vergós o del retaule de sant Sebastià i sant Eloi. D'altres, en el pitjor dels casos, ens han arribat a través de documents gràfics de l'època, ja que van desaparèixer amb l'incendi. Si bé en el catàleg es fa una descripció iconogràfica i compositiva de tots els retaules i altars que en el seu dia estigueren en alguna de les capelles de l'església de Sant Esteve, l'estudi del retaule dels Vergós ocupa un lloc destacat pel seu valor artístic.

El retaule de Sant Esteve fou encarregat a Pau Vergós, però l'organització artesanal de l'època i la mateixa mort de Pau Vergós fan evident que el retaule és obra d'un taller i no d'un artista individual. Aquest fet ha portat a discutir en diverses ocasions l'autoria de les diferents taules conservades del retaule, i els autors d'aquest catàleg, a part de recollir la història de la peça i de fer una descripció exclusivament iconogràfica de cada una de les taules que el componen, presenten un estat de la qüestió sobre la seva autoria i no arriben a formular cap hipòtesi concreta. D'altra banda, el catàleg inclou, a manera d'annex, un text de Francesc Ruíz i Quesada, conservador del departament d'art gòtic del MNAC, que amb el títol "Els Vergós i el retaule de Sant Esteve de Granollers. Un nou apropament a la seva complexitat" desenvolupa, a partir de l'estudi comparatiu d'altres obres de l'època, una proposta sobre les dimensions, la composició i el cost del retaule. També fa una anàlisi de la influència que Jaume Huguet i el seu taller exerciren sobre els Vergós i sobretot sobre Pau.

Per acabar, es fa un recull descriptiu d'altres peces d'interès vinculades a l'església, com ara la trona, la pila baptismal i totes les peces del tresor que s'han conservat.

El catàleg *Entra a l'església gòtica de Granollers* és, per damunt de tot, un estudi complet i acurat de l'església gòtica de Sant Esteve, tant a nivell arquitectònic com plàstic. S'emmarca en la història de la ciutat amb l'objectiu de donar a conèixer un edifici clau del patrimoni històric i artístic de Granollers i el d'aconseguir, així, que se'l valori com a tal. L'estudi, però, deixa oberts molts interrogants sobre aquell edifici i les peces que s'hi allotjaren, i cal veure'l no com la conclusió d'un treball sinó com el punt de partida d'altres.